

menn verða fyrst að gefa sig við einhverjum öðrum störfum geta engin vísindi komist á hátt stig. En vísindin hafa þýðingu fyrir fleiri en hina svo nefndu vísindamenn, sem verja lífi sínu á einhvern hátt til að auðga þau og fullkomna, þau hafa þýðingu fyrir almenning sem undirstaða þeirrar þekkingar, sem hver maður ætti að hafa. Öll þekking sem mennirnir hafa, hvort sem hún er mikil eða lítil hjá hverjum einstakling, er vísindalegs eðlis, hún verður að vera það ef hún á að heita sönn þekking. Það er þessvegna engan vegin rétt á litið, að vísindi hljóti altaf að vera langt fyrir ofan höfuðin á allri alþýðu manna og eign aðeins fárra. Að vísu geta aldrei nema fáir gefið sig algjörlega við þeim og fengið mjög nákvæma þekkingu í hinum ýmsu vísindagreinum, en aðal ávextir starfs þessara fáu eiga að verða almennings eign. Til þess nú að það geti orðið þarf almenningur að hafa þann hugsunarhátt, að þekkingin ein útaf fyrir sig, án tillits til allra afnota, sé góð og eftirsóknarverð. Gildi hennar má ekki miðast við neinn fjármunalegan hagnað, né heldur má hún vera látin skipa lægri sess en nokkuð annað sem á heima í hinu andlega lífi yfirleitt.

Hér á meðal vor Vestur-Íslendinga er þekkingin, ýmsra orsaka vegna, of mikið metin eftir því hvaða hagsmunaleg not má af henni hafa. Það er einsog margir álíti, að það af henni, sem ekki er beinlínis hægt að láta í aska sé einkis virði. Gildi mentunarinnar yfirleitt er alt of mikið miðað við það hversu gott hjálparmeðal hún reynist til að "komast áfram," einsog það er nefnt. En nú er einmitt miklu af þekkingu þeirri, sem mennirnir eiga þannig farið, að hún getur aldrei orðið hjálparmeðal fyrir fjöldann til að eignast auð eða komast til mannvirðinga; og þó er það engan vegin gagnslaus þekking. Sá sem vill komast í eitthvert embætti, í hvaða þjóðfélagi sem er, verður náttúrlega að hafa einhverja þekkingu, og sem embættismaður þarf hann enga aðra þekkingu en þá, sem er nauðsynleg til að geta leyst embættisstörf sín af hendi, en þó hann hafi þá þekkingu, getur hann samt verið illa mentaður maður. Hver sann mentaður maður, í hvaða stöðu sem hann er, verður að hafa miklu meiri þekkingu en þá sem stöðunni tilheyrir, það er ekki